

Warszawa, dnia 3.06.2024 r.

**Szanowny Pan
Donald Tusk
Prezes Rady Ministrów**

**Szanowny Pan
Dariusz Wiczorek
Minister Nauki i Szkolnictwa
Wyższego**

List otwarty

Szanowny Panie Premierze! Szanowny Panie Ministrze!

Wieloletnie zaniedbania w finansowaniu Polskiej Akademii Nauk doprowadziły do dramatycznej sytuacji niektórych jej jednostek. W takiej sytuacji znalazł się Instytut Psychologii PAN, który jest wiodącym ośrodkiem badawczym w dyscyplinie psychologii w Polsce.

Pisząc ten list, pragniemy zwrócić uwagę, iż brak pilnej reakcji ze strony Ministerstwa może doprowadzić do zaprzestania działań naszego Instytutu, który realizuje kilkadziesiąt badań finansowanych z krajowych i międzynarodowych agend badawczych. Biorąc pod uwagę, iż obecny Rząd uznał jako pilną potrzebę reform finansowania nauki, wyrażamy głęboką nadzieję na zmianę naszej sytuacji. Rozwój nowoczesnego społeczeństwa i rozwój gospodarczy niemożliwy jest bowiem bez odpowiedniego wsparcia nauki prowadzonej na najwyższym poziomie.

W Instytucie Psychologii Polskiej Akademii Nauk tworzymy społeczność badaczek i badaczy, których wysoki poziom naukowy sprawia, iż rokrocznie jesteśmy wiodącym ośrodkiem w dyscyplinie psychologii w kraju. W latach 2011-2021 zdobywaliśmy największą liczbę grantów badawczych uzyskanych z Narodowego Centrum Nauki w przeliczeniu na liczbę zatrudnionych osób. Kontynuujemy ten trend. Prowadzimy prestiżowe granty i projekty badawcze finansowane ze środków Unii Europejskiej. Dzięki publikowaniu prac w najlepszych czasopiśmie branżowych oraz realizowaniu licznych projektów badawczych we współpracy z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi, otrzymaliśmy, jako jeden z czterech ośrodków w dziedzinie psychologii, najwyższą kategorię naukową A+, przyznaną przez Ministerstwo.

Pragniemy wskazać, iż głównym powodem naszej sytuacji finansowej jest niewystarczająca subwencja otrzymywana z Ministerstwa przy jednoczesnym znaczącym wzroście kosztów prowadzenia działalności naukowej. Nawet uwzględniając dodatkowe środki przyznane przez MNiSW w 2024 roku deficyt wynosi ok. 1.9 mln złotych. Wynik ten notujemy pomimo tego, iż w ostatnim czasie znacząco ograniczyliśmy zużycie mediów, nie prowadzimy inwestycji, remontów, nie dofinansowujemy własnych prac badawczych młodych naukowców i częściowo pracujemy zdalnie. Zmuszeni jesteśmy również zawiesić w tym roku rekrutację

doktorantów finansowanych z subwencji w ramach Szkoły Doktorskiej. Dalsze trudności finansowe mogą doprowadzić do sytuacji, w której realizacja krajowych i zagranicznych grantów badawczych będzie utrudniona lub wręcz niemożliwa.

Według wcześniej obowiązujących algorytmów, nasz Instytut po zmianie kategorii naukowej z A do A+ mógł spodziewać się znaczącego wzrostu wysokości subwencji. Jednak działania poprzednich Ministrów ograniczyły możliwy wzrost subwencji dla Instytutów PAN do kilku procent rok do roku. Oznacza to, iż mimo wzrostu kosztów, zapowiadanych podwyżek wynagrodzeń czy inflacji nasza subwencja pozostaje na praktycznie niezmiennym poziomie. Mimo że jesteśmy najskuteczniejszą w dyscyplinie psychologii jednostką pod względem liczby projektów i pozyskania finansowania (na jednego pracownika), nie przynosi to odpowiednich efektów finansowych. Pragniemy zwrócić uwagę, że subwencja i koszty pośrednie projektów to w praktyce jedyne źródła dochodu instytucji prowadzącej badania podstawowe, jaką jest Instytut Psychologii PAN.

Jesteśmy poważnie zaniepokojeni, iż pogłębiający się kryzys finansowy związany z niewystarczającymi środkami pochodzącymi z subwencji ministerialnej uniemożliwi nam prowadzenie krajowych i zagranicznych grantów badawczych. Taka sytuacja nie powinna mieć miejsca w kraju, który chce korzystać z wyników nowoczesnych badań, prowadząc innowacyjną gospodarkę, i wdrażać rozwiązania społeczne oparte na rzetelnie prowadzonych badaniach. Bez zwiększenia nakładów finansowych na naukę i promocji najlepiej działających instytutów badawczych cel ten nie zostanie osiągnięty. Liczymy, iż Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, uznając ten problem za ważny, wdroży pilne rozwiązania finansowe, umożliwiające dalsze prowadzenie badań takim jednostkom jak nasza.

Panie Premierze, Panie Ministrze, zwracamy się z apelem o pilną rewizję finansowania Instytutu Psychologii PAN, która będzie uwzględniała jego krajową i międzynarodową pozycję naukową. Nasza jednostka prowadzi badania w ważnych społecznie obszarach psychologii. Badamy mechanizmy zaburzeń psychicznych, przyczyniając się do opracowywania nowych metod terapii, jak i rozwoju klasyfikacji zaburzeń psychicznych. Badamy przyczyny i uwarunkowania istotnych zjawisk społecznych (samotność, teorie spiskowe, COVID-19, mechanizmy związane z radzeniem sobie z katastrofami, uzależnienia, samobójstwa, zjawiska międzykulturowe, międzynarodowe badania na rzecz czynników wspierających rozwiązywanie problemów globalnych i realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju Narodów Zjednoczonych). Dramatyczna sytuacja finansowa powoduje, iż te osiągnięcia zostaną zaprzepaszczone, a funkcjonowanie naszej jednostki stanie się niemożliwe. Bez wsparcia finansowego niemożliwe bowiem jest rozwijanie innowacyjnych rozwiązań technologicznych i społecznych, które Polsce są szczególnie potrzebne.

Z wyrazami szacunku,

dr hab. Robert Balas, Prof. IP PAN, Dyrektor IP PAN

dr hab. Łukasz Gawęda, Prof. IP PAN, Wicedyrektor ds. Nauki

dr Grzegorz Pochwatko, Wicedyrektor ds. Ogólnych

Pracowniczki i Pracownicy Instytutu Psychologii PAN

Doktorantki i Doktoranci Instytutu Psychologii PAN